Контрольный экземпляр

МАЙ! МАШАР! КЪАХЬЕГАМ!

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашоГІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган | («СВЕТ») | Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 52 (4494). | 1 МАЙ, 1971 ш. | Мах 2 кеп. | Газета арадувл 1923 шера деза

КЪАХЬЕГАМЕИ МАШАРЕИ ЦІЕЙ

ЦІаьхьа а мехкаьхьнад дерригача дуьнен тІаьрча къаьхьегахьой сийрдо ЦІей—ЦІуьнаьлагІа МаЙ. Иэг шера къаьстта гІоьза, дегаш ирзаеттА, хьалдехьа лоллаш хьаьжу вай ю Дц. Ит да уьх шера ЦІуьнаьлагІа Май берриг советски нах КПСС XXIV съезда политически а къаьхьегама а хьанад айдаь болча хина лездеш хилар. Тахан, дерригача дуьнен тІаьрча боьхлой ношала, ІаьстІан, къаьхьегама, машара лиЙнаьх вай ЛаьттА мел болча чакхта къаьнта ІаьхьоьнА ненан сиЙ Коммунистически партена гонахьа чІоаттІа ехотаьдеиЙ а коммунизмо идеалашта мутІахьа а хилар.

Цу парте байраккха кІал эйтаьв вай хьаЙ 1905 шерг баррикадашка, цу байраккха кІал дуьнен тІа цІеннна а да хиннеш тайпана йоаь революци вай ай мехкарча боьхлоьнен хьаркоьнен 1917 шера. ЦІаьхьара пятилетнаш чакхъьаьдА. СийлаЙ - боккхача ДийМнехь тІом лаьттача шерашка дуьнен тІа вгаьра хьалхара социалистически сачкаьхьнде монастаГІен лорвий, хІаьн дуьне цецлоьхкаш толамаш а доьхкаш коммунизм хьалъеш боьхи.

Советски Союза къаьхьегамхоьа лиЙна толамаш дохьад барХІаьгІта пятилетне. Керттерчу экономически а социальна а хьокъаьмашка хилаьча толамца кхоачашлаьъ КПСС XXIII съезда Директиванашца бенгалаьхьа хинна цаькхаьрш. Еррига промышленни производство дегІайаьлаьра а хьанад доход лаьхьера а къаьхьера хьаьвен кхоачашлаьъ. ХІаьгІ, бахьна ноьхьа ноьхьаш, боьллойн тІулаьхкарбарийн аьлнеш, колхозхошта къаьхьегамах лур лаьхьара, рознични товарооборот ирзъьра къаьхьехьара пятилетна хьаьвен тІехьхоачагІаьъ.

Тахан цІена байраккхашца, доза кийчьаьна транспаранташца цІен дехне аьнаьшачча колонний мугІаьрчаш юкъе тІа боьхлаш боьхк ненаьнаьш бина советски нах Дийнехьа, партийа рапорт тІаьдо да коммунизмна материаьльно - техникеи базо хьалъеча лаьхьна толамех. Еррига вай советски нах санна мерзачА производственни толамашца нихьаьлхьнаьг ЦІуьнаьлагІа Майна Нохч-ГІалгІайчен къаьхьегамхой а. КПСС XXIV съезда сийна эьрзийна социалистически яхьа тІехьхоачаьнаьр республика боьхлоьнна, нехьхоьдоьш, интеллигенция бІе бетта пайнан пешо тІаьйна социалистически пенхьаьрш. Промышленни предприятий коллективашца хинна хьаьта ихоачашлаьъ продукция реализаци ира бІе бетта пашм. Юрта боьхлаьн къаьхьегамхоьа цІенна ца кхаьна тайнер дезиг ІанІабра лаьхьад хьаьбаьн, лаьхьаьн цІен продуктивность ейна вІаштІехьлоьнна ІаьнаьлаьнА ІаьстІан бахьан. Еррига вовай ишо тІаьбахийта къаьъет шеЙаьгІа пятилетна хьалхара шера ДийнехьА дуьхьаьгІа ялат, лулх, шурш, кхмйоьла юртбоьхьаьна продукци ІІаьра.

Тахан демократиан арахьарчА колониийна юкъе городашца а юрташца а хьаьна боьх барХІаьгІта пятилетне дикаьгІа чакхъьаьдкхаьрш, керлачА пятилетна хьалхара шу толамца ІаьнаьлаьнаьрШ. Вай республика столице — Грозни из боьхьо кхаьчаЙ пишин лаьрхІаьчу ПикА дукхаьгІа «ІаьрЙ лоьтуьр» дийнехьа «Октябрьнефть» НГДУ мехкаьхьтахошца. Цунна тІехьца гІоьсьа бІе бетта пайн то толамца хьоачашлаьъе сийлаьъ - вокхачА В. И. Ленина цІи лелечо районе коллективашца.

Республика къаьхьегамхой толамашца дог гІоьлаьелаьъ. ЦІаьхьа а вийзалийта Аьш из вай хьаьжна боьхлаьн дерригача доькъьошца ешоьстА оьз ешо проблемаш, дукхА найда эцаьнза резервашца хилар.

— СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЬ! БЕРРИГА НИЗ ТІАБАХНИТА КПСС XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЙРА, ИЙСЛАГІЧА ЙХЕ ШЕРА ПЛАНА ЗАДАНЕШ ТОЛАМЦА КХОАЧАШЪЙРА! — аьнна 1971 шера 1 Майна лоьмА КПСС ЦК ТІаьхьаташ тІа.

Дуьне ца ийслагІча пятилетке да дезарш. Промышленности Іаьлешке деза социалистически экономика индустриальн база шерьаьгІен тоьлеен, лаьхьа еза производстве эффективности техническ боарнен, оьлетагера тоье еза продукце дийзА.

Юрта боьхана хьаьлхийца а латт лоарХІаме декхарш, Дукхагіа ирехеза еза продукци, лесаьбе беза культурай лъушкаш, хьаьбА продуктивность.

ЛоарХІаначи политически аьмпаьста ешЙачуш де вай хІаьзо: уьш шера 15 июне хоржанаш хуо РСФСР-ен Нохч - ГІалгІай АССР-ен Лакхехьарча Советашца а Могтиерча Советашца а. Уьх ненонна шерашо боьхаргъе депутаташца ешнаьнаьг а барий. Социалистически демократе ноьхха шІей сийна чакхдаьд деза уьх хоржамаш.

Вай мехка коммунизм хьаьлер ІаьлаьмгІе боьхха интернациональн доарХІаме боьхо тІуьаьгІ да. Тахан, дерригача дуьнен тІаьрча къаьхьегамхой барг - ихьоагІон дийнаьх, чай планета тІа баха миллионаш боьа ваьх Советай Мехкаьтахь хьаьвен ба. Царна хІо вай мохк сийлаьъ-вокхачА В. И. Ленина ваьсктан чакхдоьхьан боьхаьлаьгІ, дерригача дуьнен тІаьрча тоІабаьн боьхлаьн нах ю хьаьлоьцаьлаьгІ, мацаьрен прогресан чеканаш хьаьхьа ю боьгІ.

Коммунизмо кІанда шуьйлаьш латт дерригача дуьнен тІа. ЦІаьхьа а зворгоьнна дийна тІулаьн а хинна ІаьстІай уьх вай мехка, дегаьра денга чІоаттІаьш латтачА социалистически система пачхьалхенийца. Коммунизма байраьхьа хІал шерачуьн латт боьлхой классо, дерригача къаьхьегамхоьа дуьнен массе а мийнете империализмна дуьхьал доьзитабу къаьсам Ленина ваьскташ тешаме боьчА Советски Союза Коммунистически парте ший декхар лерхІ боьлхой классе барт чІоа-ІІбар, пролетарсни интернационализма ваьсш шерра боьрмаьр, дерригача дуьнен тІаьрча коммунистически бонам хІотабар машара прогресса хьаьлаьдаьр. КПСС XXIV съезда а лаьрхІа уьх дечиг парте ийслагІа уйна тІеиЙйта езаргІа.

Пролетарски барт - ихьоагІо ешар даьсса йоаь хІо вайна. Вай кхетадо вай Дийхе ЙаьлсгІа ме хуо, империализмна дуьхьал социализмо демократин бахьан лоитабечу хьоьсанг по лоьцо дийхе лоарХІаьгІ хуьгІхьаьр. Этоношкна дегІайаьлаьгІ ешаьнаьгІ ІаьрА вай толамо, хІаьн ешаьнаьг коммунизмна нах совбоах, дуьхьаьгІа ІаьстІа нийа терхам, дуьхьаьгІа хуо куо байраккха кІал тІетаьрш. Цукуьхьа да советски мийна пятилетка кхоачашлаьъ дерригача шоьй нах тІаьбахийта дерригІбоьлаьр.

ІаьлаьмгІе дог гІоьлаьелаьъ, ниийах тоьлеенна толамо дезиг вай хІаьзо. ЦІаьхьаьгІта Майна ненан. Вовш хьоаьне ешаьнаьг ешаьнаьгІ ІаьлаьмгІе ешаьнаьг ешаьнаьгІ, —кхаьчаЙ, оьшу ІІаьгІоьнаьш а ю. Вай ях тахан; марксизм - ленинизм байраьхьа кІаьл Коммунистически парте хьаьлаьнне ленинан ноьхьа коммунизмаьг гІе.

ПЛАНАЛ СОВГІА

Дуьнен хьаьвийта юкъерчу доьзно цІийна—ЦІуьнаьлагІа майна хьаьвийта совгІат мийнаьрг доьхкий социалистически декхарш: тІаьмаьдаьр «Октябрьнефть» НГДУ мехкаьхьтахошца. Ший бетта аьлнаьн совгІа цар декхий ІаьрхІа хиннеш мехкаьхьта 7.5 эзар тонн ер. Чу декхарш тІехьхоачу а дер мехкаьхьта декхарш бІе бетта пайн 28 апреле хоачашлаьъ шер. ІІаьнаьн совгІа декхар ІІаьрхІа доьшуьйта 12 эзар тонн а, ІаьнаьнА планан совгІа ешаьнаьг ер 1 миллион гаррта куйнечен метр а. Социалистически хьаьв ешаьнаьг мехкаьхьта ешаьнаьг управленне А. Л. Центрон парте хьаьтаьна ешаьнаьг инженерно - диспетчерски службе коллективашца. Цо кхы а ІаьнаьнА ешаьнаьг ешаьнаьг. ЦІаьхьаьгІта мая сийна тІаьнна ешаьнаьг социалистически декхарш.

З. ЧЕВИЧАЛОВА,
«Октябрьнефть» НГДУ планово-экономический отдела начальник.

Хь. ОСМИЕВ.

БІАЬСТАН ЦІЕЙ

Зиллаг ваьг ма, зиллг, хьаьта
Дема хьаьнаьг бІаьстан цІей,
Дуьнен тІаьрча ІаьстІаьгІаьнаьг
Барт-йиш чІоаттІо доькъа цІей.
ЦІера ваьш сийна лена
ЦІе байраккхан шерашца,
Хьаьйна фонд мо, аьлла поэтІа,
Ткъаьлий чаьнаьр кхаьйнаьш.
ТІулаг готтА а вай майдан,
Уллаьш а готтА я.
Бьаьла ялаш ешаьнаьг пар тІа
Дегаьр бІоьаьна шортта я.
Малх мух ба аьлетІа хьаьхьаьш,
Цо пІа ладоьн лоьмадду.

Нуьна ноьхьа чу а тІетташ,
Цар баьлаьчех ткъаьлаьг.
Зоьнг ялоьш. Нахьа белар,
СийдоьрІаьта гІоьза де.
Хьаьна хезад, хьаьна лийнаьш
Ер ло сийрда лена ди!
Хозий тоьна дуьнаьг ціеІаьрг
Сийлаьъ парте хоьлаьш?!
Лаьхкаг! аІе цІе байраккхаьш,
Мадьна гарга хьоаьнаьш!
Тахан готтА я вай майдан,
Уллаьш а готтА я.—
Чот-са бонаьш яьх ба пар тІа,
Дегаьр бІоьаьна пар тІа я.

СовгІаташ дІаденнад

Самарадийнахь 1 Мая ПІейна хетаьв гороД Гроозе Ленинан районо къаьхьегамхой аьхьалгІ торжественни собранин хилар Лермонтовс цІерагІча республикански драматически театрг.

ЧІоаттІо тІоаьрш а тохаш торжественни собранин хилар, доькъа бІо парте Налгорчийн районна полиГІечІ секретарь КПССС ЦК Политбюро.

Дуьнен хьаьхьаьта юкъерча къаьхьегамхой солидарность деана лаьцо собранин доькъа бІор КПССС обкомо хьалхарча секретарь ювн. С. С. Апрятинна.

Цуьл тІеъаьгІа массева а дегаьн ІІоьлаьнна волча хьаьвийна районна мехкаьхьтан яьчачен промышленности боьллой бенкхаьна группанна дІаьлер барХІаьгІта пятилетка заьвенен ненна дьхьа кхоачашлаьъ. ЦарА ешаьнаьг СССР Совмо орденаьш медальаьш ба совгІатаьш дІаьдаьр вов. Апрятинна.

Ленина орденна «Серп и молот» ІІа лоьцо медаьл дІаьлер Социалистически Къаьхьегамна Турдаьв цІи ненаьчА Грозненски хІинаьш тегаьчА производствен объединенне шевнна - моторостроенна Й. П. Ушаковна. Ленина орденаьш ешар «Грозмефтеразведка» трестА вовкхаГІоьчА бурудаьттечА мастера Л. Я. Бучнева, Грозненски когаГІерийн фабричерча прессовщицаьн - вулканизаторшиьнна М. П. Антоненкова, Грозненски хІинаьш тегаьчА производствен объединенне шевнна - моторостроенна В. К. Сурженна.

СовгІаташ дІаьдийарг цІерагІа, шоьй къаьхьегача дьхьа нах барах портренен правительственни ешаьнаьг барнан ешар Социалистически Къаьхьегача Турдаьв Й. П. Ушаковс.

Торжественни собранин чаьхьаьнна тІаьхьаьгІа шиъ дакъа лоьпаьш хинчарнаьгІа «Хозяин тІаьрча гІоьа» яьх гонтахьь хьехьар.

* * *

Уьх дечоьхьа Грегорский мехкаьхьтачА культуран ЦІеигІа I Майна хетаьв торжественни собранин хилар, доькъа бІор парте Налгорчийн районна полиГІечІ секретарь И. Д. Доькъиевна.

ЦІуьнаьлагІа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо ТІаьнаьлаьрагІа республика. Лакхехьарча Совета Президиумо председатель К. И. Ордоева боьхкойн специалистийн доькъаьчА группанна дІаьлер барХІаьгІта пятилетка лаьнаьн хьаьхьа кхоачашлаьъ цаьрна ешна СССР Совмо орденаьш медаьлаьш ба совгІатаьш дІаьдаьр вов. Апрятинна.

Октябрьскийн революци орден ешар операторо А. Ф. Вилисова. Къаьхьегамна ЦІеъа Байраккхо орден ешаьрзийта юкъе ба скиминнаьнна капитальнийн ешна ІІаьнаьн ремонт ечА ешна бурудаьттар Н. И. Дорофеев, мехкаьхьтен гаьнаьн доькъаьчА «Горсжилфонд» управленин начальник Н. Д. Корнилов, автотранспортийн ешна шофер М. А. Исаев, токарь Х. Д. Камидов Советски Союза орденаьш медаьлаьш ешнаьг производстве хьаьхьа лаьттача 16 сага.

С. Хаьнеева фотоГІалаг.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо УказаьгІа ешар шерра ІІаьнаьн хьоачашлаьъча ІІаьхьаьнна боьхкий ненаьнаьш Ленина орденаьш «Серп и молот» чА лоьцо медаьлаьш а ешаьнаьг Социалистически Къаьхьегамна Турдаьв цІи ешаьнаьг ІаьнаьгІа белгалбаьнначе хинчаьсна, мехкаьхьта хинчаьсна, мехкаьхьта чакхдоьхьаьна, мехкаьхьта химический промышленности, геологоразведкан болхий, химический мехкаьхьтан, гІишлошечА, ваьлкъан лехчаьна, коммунальна машиностроенне, электротехнический промышленности, приборостроенне, энергетикан электрификацен, шилкхьоьно - ІаьнаьгІта, микробиологический промышленности, ешаьнаьг ешаьнаьн промышленности машиностроенне, ешаьнаьг чигаьрийн, ІІаьнаьн, цунна чигаьрийн, лоагІоьн промышленности предприятийн оборудованийн болхьоьнна белгалбаьнначе.

Нохч - ГІалгІай АССР-е

Колесниковс Николай Кондратьевич — «Красный молот» машиностроительн заводе директора.

КПСС XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕРГЬЯ!

Ийт пийнаьх — 1971 шера 30 марта деза 9 апреле кхаьчаьна ноьхьа хІо вай ненна а дерригача дуьнен а къаьхьегамхой тІаьрча тІабахийта Къаьхьегамхой Кремлевски Дворца, Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ца съезда ІІаьгІа.

ХІаьра ухьаьр ешна ноьхьа ГІаьлаьра а ІІаьнаьн дог лоьхкийта ІІоьлаьн а тІаьнаьр вай ненна а дерригача дуьнен а къаьхьегамхой тІаьрча тІабахийта Къаьхьегамхой Кремлевски Дворца, Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ца съезда ІІаьгІа.

КПССС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежневна ешна парте Центральн Комитетс Отчетан доькъаьра тІа ІІаьнаьн политически ІаьхьаьчА толамий ешаьнаьг ешаьнаьг, ешаьнаьг ешаьнаьг ешаьнаьг

Тха интервьюр

БархІлагІча пятилетка турпалаша дувц

БархІлагІча пятилетке дешнашкі хоьмагаш дешаьчаьнна промышленностга хьоргі Боьвлаьн а хьалхарчохьа, стандартаьстер, пушкинчохьа Социалистическан Къаьстенан Турках яьа цІе оьшиг. Цу тоьаьра сий дахь пачтан пачтаьлаьнна хьо Ноьч-ГІалгІай республикерчо Боргі сиз. Церах ца Мальсаран районе «Знамя» колхозе хоьмешкой Лабатонова Аргиятах, Ноьч-ГІалгІай Республикин управление комитетан Хьаьмзат Шаьсудиев, Грозненгаьр йІалаш тогіна производственой объединенне «Грозненскі нефтегІалка» районе «Пушкин» тоьхьа ІУ Кьемадов Мадин, Шелковской районе «Комсомол» колхозан председатель Тебуева Вера Георгиевна, «Минеральнойе» месхадаьстен газа дешнаш тоьрчоьнна оператор Яндиев Ахьмад, «Старопромысловой» месхадаьстен газан дешнаш тоьрчоьнна оператор Бабуров Владимир Георгиевич. Тха корреспондент кергаьр матераьлаш йІаьлар хьо дешнашна.

□

АЛБОГАЧИЕВ Аргиятах

— Йаьхьаьнна да тха «Ленинский» совхоз республикин эгІаьрчо тІекъоьмашкеран кочьа йьхьо ший ца хьа. Хіинка гоьтгаьра баьхьаьна дийІаьнна дешна хьоьна да ну хьаьна соьнкоьа пачтаьнна нохчочоьнна йІаьс тІе дешаьдеш. Ма нуьнгІочо тІаьа лаьттаьна лаьттаьна тІе пачтаьнна тоьхьа аьлаьн оьцар, хІинка оьгІна хьо дахьаьна ухьаьна хьаьна, а цІе дешаьна берашкі дешаьнна а а ма. Тоьхьа ба дуьхьаьна тІе хьоьнна дІасхьаьна пачтаьнна кочьарна хьаьрчаьна хІаьра гоьтгаьра тІаьра 100 процентаьр кондиционе чуоьнна болгаьдешна. Пачтан шоьтта дувцаьнна а уьш. Мастер тІе хьарІаьчуьа дешна соьгІа ший хьаьнаьрер оьнчаьнна чуоьнна дуьхьа хьоьнна а бонешна. Цунах а Аушев Юнусан, Ягурчиев Іемарович нуьнгаьр оьнчаьнна. Цар а дуьхьаьчуьа тІе нерарчо йьхьа а ньхьаьгаьрчо йьхьаьнна йІаьна тІе тахьаьн ца йьхьаьна тІе Дешо сийлаьн баьлар.

Мастер баьлаьн дешна чІоьдешкаьр 1-чо йІаьс йІаьйІа оьнчаьнна тІе коллектив. Цунах тоьгІар дешна тІаьна ший тІе нерарчоьнна дІайІаьнна дьхьнаьр тІе. Уьш тІехьарчо дешнашна оьгІа дІайІаьнна оьнчаьнна сийлаьн йІаьс а тІаьна ший фуг йІаьа нерарчоьнна а. Цунах хьаьлаьр дІайІаьр алийІаьнна ший йьхьа чьйсоьнаьр. Церна пачтан тІе пачтаьн, дІаьа пачтан хьаьнаьр, ший, уьш дІаьаьна тІе дешаьнна хьаьа баьгІ баьгІ ер ладаьн сийлаьр. Цу йьхьа айдешна тІаьнер да дуьхьаьгІаьр чІаьйІаьнна йьхьа нерарчо йьхьаьнна. Хьаьна уьш нерарчо тІаьра (18 процентаьр) йьхьаьнна йьхьа тІаьйІа дешнаьр йьхьаьнна дешнаьр йьхьаьнна дешнаьр.

□

УШАКОВА Мария Павловна

Пачтйте ну дьхьаьнна да тІаьнна тоьгІочо къаьрчо. Юьхьаьнна дуьхьа хьаьнаьр хьаьр ер нерарчо дІайІаьнна йьхьа баьгІа оьгІочо тоьгІаьн ца хьаьнаьр дуьхьаьнна. Цунах йьхьа оьгІу йьхьа дешнашна. Цунах йьхьа оьгІу йьхьа дешнашна. Цунах йьхьа оьгІу йьхьа дешнаш

БЕЛКОВИ ДОАКЪАР—ДУККАГІА

Хьаьвий боьлан дегІаболабоьрг хьаькъаьре парч уьллаьнгга хьоачиг а еш, республика колхозашкен соьхьаьнен дебаг ду хьаьбаьнга тІера ойлахьаьрзаш, лаьхьо цо продуктивность Дідаьхьа кІе шера дегта доаькъа 9 процент тІаьккийтІаг. Хьаьта кІаьн Іаттта доькІаш йоьшкеш шера 13 процент дуккаІа хилар. Цу кІаьн эрсо 35 эзар устагІа тІекхийтар, цкъа устагІанга тІера доькъка тІа 16 процент дуккаІа хилар. Ярка котамашкі 20 процент йийбаш. Хьаьта буьнг дегна 12 процент лаьцделар.

Дьаьчу хьаькъаьшна - дІайІаьнна хьаьбаш лаьцделарна керла пятилетка. КПСС XXIV съезда даьна мабоаттІаьрга ваьлаьнга ваьн а лаьцна, 1971 шера хьаькъаьрна мартаьле соьхьа, ту хьанчул 73 килограмм дуккаІа ньккаш. Цунах Іаттачуьра доькъІаш шера, валовой лаьрца ньккор 16 процент дуккаІгІа гуьдаш. ЧоьаьтІа тІаьккийтІар йоьстаьг чуоттаьлаьна хьаьбаьнга дуьх а дуьхьа ДІаьнгуьна кІаьра хьаьбаьр доькъа а Чудуьхь дуьх доькъкъа 45 процент лаьцделаьнаьх. Цу керригане а йиш хилийтар нартаьлаьнна ялан а хьаьбаьн продуктаьн ваьлаьнга доькъкъа тІаьмийн декъаьрзаш а хьаьвалаьнна хьоьхь а.

Дика лаьрхІаьн болам хилар хьаьбаьн боьхкан дегІаболабаьчна доькъкъа баьз тІоьаьІаьнг. Хьаькъта лоьмерен кхьйолле бобоьн баьшшаьн дуьхьаьра дІаьнгуьл, протеин, каротин, кхьйолле мальера кхачан нешаьтаьн чоьаьтІа кІезаьгІа доькъІаьнгга доькъкъар чуьнарен чаьккаьнгарн хІаьнгаьра тешаьхьн хьоьг а йоьлаьнна. Кхоьмамаллаьр лаьччаьнна тІоьаьІаьн йоьшачуьра гурахь дІаьнна ваьнаьнга горохьаьнен ньаьнг уьйн доькъкъа лаьрхІаьн гурахь дуьн ялат дІадуьвуьйн надаьттІаьра доькъкъаьнга. ХІама дІаьвийн доькъа лаьттаьн тІоьаьІаьгІа доькъа шера доькъкъа ньккаьнгга доькъкъаьнга. Цунах доькъкъаьнга ньккаьнгга йоьшачуьра. Хьаьта дІаьвийн

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

«ВАШИНГТОНА ФЕЛ»

Америкэра геттара гаьна бе вьетнамчоьн тІом. Цу тІема хулмаш цунна довзаш книжкаш тІера газеташ тІерен, телефильмаш тІера и телевизореан картинаш тІара мера. ХІинца нах бовзийтаре ку картинаш тІе кулгІаьрарна внеримашкинера из тІом, нагахь сиз-сиз театральн хьесане беше и, доьн ешаш хІинца и вета и вечІийташ, хьехарг кинематографическ хоза-хетийташ хул.

Гучоь, ух дерриг хІиллаш дата хІинца хурдиллаш ца ветарваьнгІ. Вашингтоне ошаш доьхІачу поллагІча а хьоалагІча а дийнахь гІиран ошаш кьиллачу хаьна «Вашингтонан фел» оа1 цар! Вьетнаме доллар америкаьнашта гарадоалаве ух гІиртача хІинца. Городе тайп - тайпарна моттигашна, сиьнта кьиьварча хьомела кхьехьчо Константиношна аьхьиг. Кантиле лагІаьн тІе партийн театра представленен уьттаьнаш цар, атанга ешо сиьнна хьадаьна сиьлен.

Цу атанаг сценарийн ТІемо яьхьий. ХІинца костюмаш тІаьовзийна боьхьонца доьла цІий мехкадеран «генералан реветиценте» ийр цар дуьхьа ха йоьшшеш Вьетнаме.

...Турнеран уьмарбаьнна «ДІаьхьа байкар, сиьтий форма тІаьовзийна, ветеранен ворда цІий тІаьхьитех саг, ловворга автомашин а хІуьнаш, цІийхьа хьопитальйеш лоьмо тІе «Гоьхьа урагІа хьайдаьн» тІема. Вьетнамашкан вьетнамкаштен тІехьа удар ухг, хІинца-цар ворА ловзаьнарг а уьмарбаьнна. ВорА-тайпарна моттигашна, кулгаш хьуьнаьдора, лоттабаьн лагІаьн тІе лоБеттар, хара гера довзаш болча цаьрна тотташ аттар. Кантиле моьхкаьн лагІаьн цІий ийІаш — ловзаш — боьхьонца доьла цІий-м хьаьар ях, бовзийр аьхьчо, — цІийбаьхьа, сона бІаргийна ворхенна шин тІоьра бете тІе хьаьгІа а тоьа лаьгІа кьаьсет. Американскан салтий чухьаьхьаьча юрта аьхьчо сета суьрт оттаьеш кинмаьча ветеранго ІІоеГІа техар: «Ийшта, ваьшаь. Автомат хьехьар, тІешта из а лаьгІаьн тІе (ловзаьнг. Мосеевх кинчуьта яьхьачуьл тІехьаьгІа лагІаьн тІе бІаьрчча гуьв «ДІаьхьий» дадар, хІинца моьхкаьн тІара «ийІе», дела а доьхьаьнна тІара доьхьаьлор, боьхьонца хар сайна.

— Уьхьаьа доьла хІинца боьхьонца доьлан саьнна дар... Со ваг, ресторанан а ваьнг, Вьетнаме. Саьнна доьр ах доьла хІинца, — доьхьа са а доьхьаьн дуьнцар журналистанта ведаьрнех ІІхьаьнг, ши сатарела кагІар ю, — ахьоалагІаьн ю, хотаьлаьхьа. — Кулгаш а хьуьвадора, тІехьара тІа топ а аттар... Доьла хІинца, боьхьонца ши хІинчаьа тайпара хар. Вешта автоматашн-м довзийтаре ях.

Цо хьосташ цІий яьа из яьхьачуьа довзийта автомат лагІаьн тІе техьо. ХІинца ворА ворх ваьнна ела хІиллаьр. Цунна тІехьаьа цІий ваьрнаьгІан йоьхІаьр воьхІар. — Иллий, аьлаь — гІиран аьлаьр Кантиле лагІаьн тІе:

«ЦІийхьаьийта.

ЦІийхьаьийта тІа вежарийІ».

Иллий лагІаьн тІара гІетта а гІетташ, чІоьттІа бинц луьх-ковера саьнна Кантиле хупІаьа хІиллаьр ийхьаьнгІ.

ХІинца туристаш ешаьа ешаьа хьаьбІаьнгІ, «ЦІий» [illegible] хотаьра а яьлхьаьн.

— Сиьнах кхер то, — цІийаьра геттар ваьра. — Делаьнг Телевиденина довзийтаре цунна.

ТІаьхьа цІийаьрашн ворхІаьнна бенах ваьнгІ, из довзийтаре а ворА ваьнгІ, сона хетаьрзийна ухгІаьнгІ, кантиле, ши цІийнаьгІа ца. ХІинца кетаьнгІ ворА ца ваьнгІ, ворА ца ваьнгІ, ворА ца ваьнгІ.

ЦІийхьаьийта.

ЦІийхьаьийта тІа вежарийІ.

Вашингтон.

(Телефонца).

Г. БОРОВИК,
АПН сов. корр.

ВАЙ ЗАМАН КАГИРХОЙ

Берриг чаьна лелха кагирхой санна, дешнаьр лелха ветуьлаьн лаьхлуш, хьинна соьлдуьлаьн хьаьбоагІа вай республикан кагирхой. Цар къьхьегана, хьаьмьаьла а дахьа да городий, юрий сибат эрсаьоьстаьн 24-ца. ца доьхьийна тІулаьхьаьна.

...Ногх-ГІалгІай паччаьхьаьнен педагогически институте филологе факультете ПІеьлагІча курса студенташ лаьхьа баьнна. ЦІаьа бут бакьна паччаьхьаьнен безаменаш хІаьлча дипломаш хьа а ийна республика юртий школашна бакьна ГІорботе уж. Уж ба кагирхойна коммунистически ахтам бала безаьнгІ. Дуьхьа та пар де дезаьрен. Хьехарг хІинкарийна ва бера оамаг боьаш, цу тІехьаьгІ тІчаьрхьа, профессиональ лостам бала, цар ахтам зиьнаьо дІа ма дехьаьр лаьхІе.

Хьсаьчча вахаре цо-шоьй мотти хьа а лаььа дІеоттаргІоьла кагирхой - студенташ такьн г. Грозне № 15 йолчу интернате тІехьара практика чІкІийоьчІаьн ба. Институте лийтаьна ПІо шеран урок клаьра - методикан, арсийн ГІалгІайн метчаьхьа литератураьн хьаьн «хІма» дешархой. Цунна ирзабоагІа царна бунна мотт. ЛоьрхІа ваьчча дехьаьрашн тахьаьн.

Дола лоьрхІаьберзийн хІинца практикаьна бола студенташ ца ГІеп?

ЛоьрхІаьберзийн! — ваьрна ваьн ду ку хьтгара прокуьрдаьнтта кулгаш дер бочу Умахова Керний Розас. — Са безам ба ГІоьаргІ теоретически ваьнеш, бера пенсиоьтн бонца суьгІаьнгІ Іовмаьаьна институте ДІехьаьрнгІ доьхка бирнаьа ала.

СуьгІа, шоьна ГІу нердаьчу дешарна цера дела коммунизмен ахьтаьрийочча ваьнаьте хьеш ГІоьргІочча кагирхой группа — Ногх-ГІалгІай педагогически института студенташ. Интернета дешарнгІа лурдийна аргІаьнна урсаьгІа луьн карна Умахова Керний Розас.

И. Пашаев сурт.

ІІИЛМАХО А ХЬЕХАРХО А

— Хьехарчоьна дешара хьаьарна дийнахь «іоьаь», ваьна сайна ахьта по ахар фуд на хоьш ламтаьр со ийна юьхьа,—ваьнна лагалуьн Хьаьмаьта дешара хьаьхара ленош. Дала а дешарна безаьнг ций ГІулаьхь хоьрг.

ВаьлаьгІча ахьсе гайрийна ваьзаьмаьн ІІоьла ийзаьр. Хьаьмаьт. Хьаьбаьхьаьнг ІІоьтаьт ваьзаьн ІІа. Цох тийна дер кхуьт ваьлаьгІун ваьарера цьаьмаьта ца а довриьда а ваьн. Эрийй мотт шаьрбаьна хиларах ГІалаьтаьн дора. Ваьчьна ваьтаьта юьхьа да ваьлаьГІ уьлча хьехарочуьнна Горячина Мария Алексеевнайна ваьна баьрнаьгІа уьн дерриг ГІалаьтаьн. Уж оьнна ГІа айса ваьнаьта сета ваьара а ну тайнаьа хьтг оьна — ций юьхьаьна ленш.

«...Со ваьна торонаш ваьр ленна. ЦІуьа дІаьс ваьлаьгІа ваьш ваьдо ІІеьлагІчаьн а ваьлаьгІа кулг тоьа ка ваьлча сего лерриДочо боьла. ХІаьта ва торо хІеьаьг лухха ваьлчар а аьтуьа ваьаьр цоьй берриг ца дийлІйа. Мотт ер ІІоьлаьн? ХІаьта а лешор ІоьаьаьдеЗаьн ваьр ваььа. ЦІуьгІа, ваьшта а ІаьІІа духха хІинца ца хочуьа, писаьрашна ТаьІар берриг боьхьаьна ваььаьн — цина а ІаьІІа ваььаьн. Ваьаьа ваьна ІоьаьІеп дийнахь а бус а хьегаьр цьаьн шера къьхьегарех ІІоьчаьн хьаьнаьр. Хьо ІІоьаьІ ІІоьаьІ ца хьехарг.

— Сий ду ве леза ламар, ваьзаьгІ. Ваьтта ваьаьаьнаьр дуьна дуьхьа ІерриаьнгІ сий ваьхаре ІІоьтта ІІоьттаьр ІІІаьлаьчаьна ваьтаьрочуьна ІІІаьо ІІуьдаьн ва ІаьІеьІеп. — ІІоьа.

ІІІаьаьгІа а сага гучаьлаьн ций таьлаьт бера ламе вена. Доьне ІІІаьаьаьр дешаьрийІа ва ций ваьгІа дуьтаьгІа ваьаьбийу боьхьаьбе. Уж ваьаьаьн ваьаьрна ІІоьгІаьн дола ваьаьр да Хьаьмаьта дар. ЮьгІаьра школа ше чаьхьаьхьаьчуьна ГІеьлагІчаьн педагогически институте ленш ваьа ленш вар ца. Цун ІІоьаьн бер ций ваьа, доттаьгІа ленна ІІоьаьтта ваьаьа ІІоьаьн бе ваьаьа,— берий ваьаьаьн, уьІІаьна ІІоьаьчча сийаьн ваьа ІІоьаьа, ТаьІаьаьр Мария Алексеевнайна ІІоьаьаьгІа ленна. ІІаьаьа ваьаьаьстаьн ІІе. Из ІІаьаьаьн, фу ТаьІаьаьр Мария Алексеевнайна ІІоьаьаьгІа ІІоьаьІаьаьн, ваьаьаьгІ.

ВаьаьаьгІ ваьаьаьаьаьн ваьаьІаьаьаьн ва ІаьІ ва. Сеьхьан ІаьаьаьгІ ваьаьа берриг ваьаьаьаьгІ ваьаьаьрийІа. ІІаьаьа ІаьаьІаьа хьехарчуьа ГаьаьаьаьаьІаьаьаьн ваьаьаьаьа